

ASKV/Steunpunt vluchtelingen

Jaarverslag 2022

Hulpverlening • Medische opvang • Politieke lobby
www.askv.nl • Tel: 020 627 2408

Inhoud

Beste lezer	5
I Visie, missie en organisatie	6
Visie	6
Missie	6
Uitgangspunten	6
Organogram	8
Organisatie in transitie	9
Een financieel toekomstbestendig ASKV	10
Vooruitblik 2023	11
II Juridische en maatschappelijke hulpverlening	12
Maatschappelijke resultaten	14
Juridische resultaten	15
Het verhaal van Isabella	16
III Project Staatloosheid	18
De rechteloosheid van de staatloze	18
Betrokkenheid doelgroep	18
Juridische procedures	19
Lobby en belangenbehartiging	21
Het verhaal van Youri	22
IV Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO)	24
Werkwijze	24
Praktijkleertrajecten en cursussen	24
PAO-Ambassade en evenementen	25
Onderzoeksrapportage	25
Recht op onderwijs	26
Resultaten	26
V Lobby & campagne	28
Politieke ontwikkelingen en beleidsbeïnvloeding	28
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	29
Een oplossing voor schrijnende zaken	30
Verhalen van cliënten	30
VI Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO)	31
Achtergrond en doelgroep	31
Financiering	31
Werkwijze	32
Casus	34
Resultaten	35
Samenwerking en ontwikkelingen in 2022	36
Werkbezoek staatssecretaris	37
COPPA	37
Terugkeer	38
Voornemens voor 2023	38
VII Raad van Toezicht	40
Dankwoord	42
Colofon	43

Beste lezer,

Dit was een jaar waarin ASKV dankzij alle kennis, bevoegdheid en betrokken medewerkers de nodige impact heeft kunnen maken voor een groep mensen die het in ons land niet makkelijk hebben. Een welvarend land waar het toch niet lukt een menselijk bestaan te garanderen voor iedereen die hier verblijft.

Zorgen voor perspectief - Ook in 2022 was het ASKV er voor deze mensen en gaf juridische, maatschappelijke en medische ondersteuning. ASKV gaf ze een tijdelijke plek om te verblijven en probeerde te zorgen voor het nodige perspectief. ASKV organiseerde activiteiten als zwemles, Nederlandse les, toekomstoriëntatie en meer, zodat ook mensen zonder de juiste papieren zich blijven ontwikkelen, anderen ontmoeten en aan zichzelf kunnen werken.

Onze resultaten - In dit jaarverslag kunt u lezen wat er bereikt is, welke resultaten zijn behaald en hoe we dit hebben gerealiseerd. U vindt informatie over onze uitgangspunten, de uitdagingen, intern en extern, en krijgt inzicht in wie we zijn en waarom we dit werk doen. Mocht dit allemaal nieuw voor u zijn, dan nodigen we u uit kennis met ons te maken. Wij kunnen uw support goed gebruiken.

Veranderen door te doen - Het bestuur is getransformeerd naar een raad van toezicht. Ook voerden we intern enkele reorganisaties door. We gaan vol inspiratie en energie verder met onze missie, in deze toch moeilijke tijden harder nodig dan ooit. Wij willen veranderen door te doen.

Perspectief bieden als rode draad - Tot slot wil ik mijn grote dank uitspreken aan alle medewerkers, vrijwilligers en stagiaires. Onze rode draad is perspectief bieden aan mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is. Dankzij jullie inzet blijft ASKV zich onverminderd inzetten voor mensen die nergens anders heen kunnen.

Erik Rouw, directeur-bestuurder ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

In dit
jaarverslag
kunt u lezen
wat er
bereikt is

Wij kunnen uw support goed gebruiken

I Visie, missie en organisatie

Visie

Ieder mens heeft dezelfde basisrechten, zoals onderdak, middelen voor levensonderhoud en gezondheidszorg. Bovendien heeft iedereen het recht op zelfbeschikking en de mogelijkheid talenten en vaardigheden te ontplooiën. Het ASKV wil een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen in Nederland, ook als zij (nog) niet over een verblijfsvergunning beschikken.

Missie

'Veranderen door doen' is ons motto: door pragmatisch problemen aan te pakken laten we zien dat het anders kan. Het ASKV ondersteunt (met name) uitgeprocedeerde asielzoekers op sociaal, materieel en juridisch gebied*. Naast het bieden van juridische en maatschappelijke hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van de positie van deze mensen door campagnes, onderzoek, lobby en acties. Alle activiteiten van het ASKV staan in dienst van onze missie.

De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk:

- vluchtelingen – ongeacht het land van herkomst of de reden van uitwijking – op te vangen, te begeleiden en hun belangen, al dan niet in rechte, te vertegenwoordigen
- aan het Nederlands publiek voorlichting te verschaffen over de vluchtelingenproblematiek.

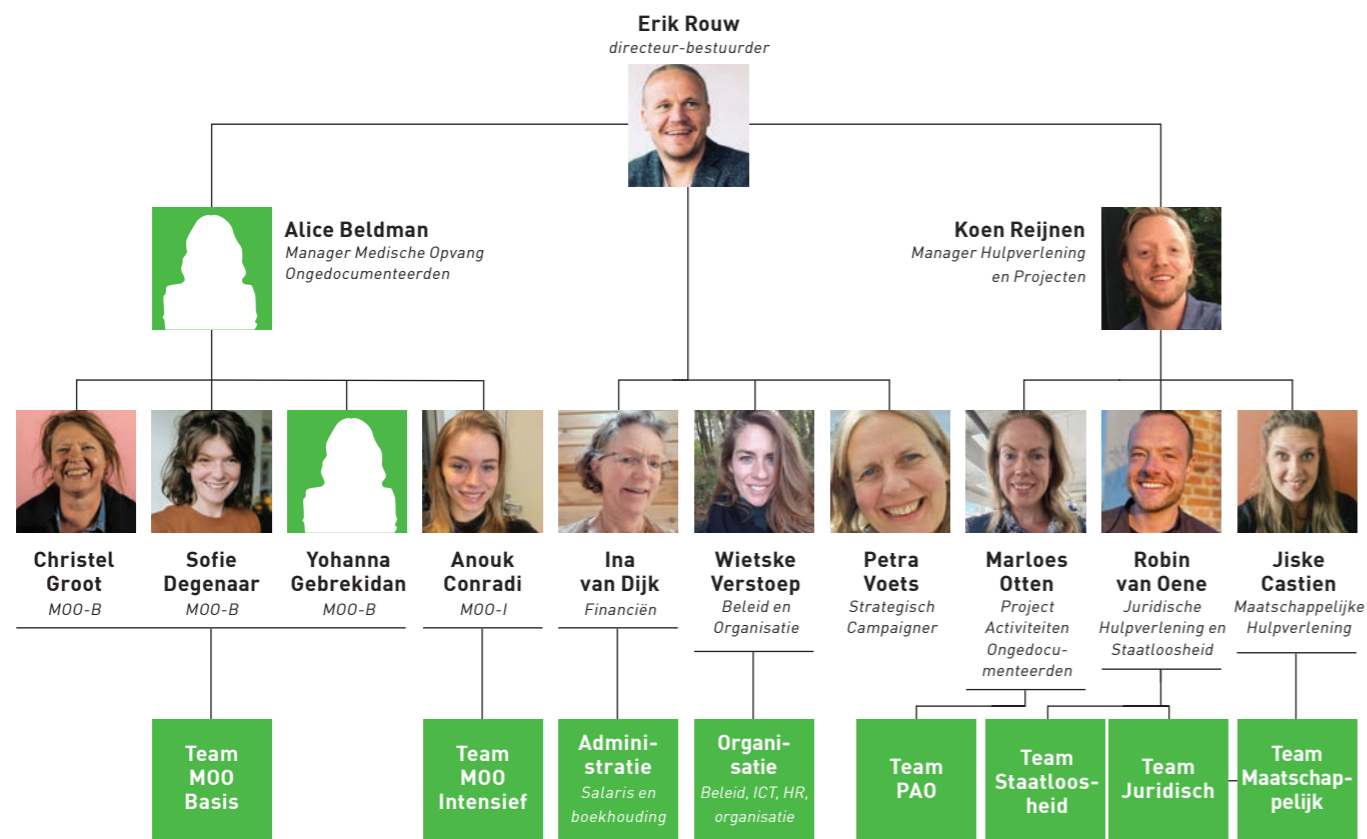
Uitgangspunten

De kerntaak van het ASKV is het bieden van juridische en maatschappelijke hulpverlening aan uitgeprocedeerde asielzoekers voor wie in Nederland nauwelijks voorzieningen bestaan. Naast de directe hulpverlening heeft het ASKV in de loop van de jaren verschillende activiteiten ontwikkeld om de impact en effectiviteit van het werk te versterken. Daarbij werkt het ASKV altijd vanuit de dagelijkse realiteit van ongedocumenteerden in Amsterdam. De activiteiten worden ontwikkeld vanuit wat we in de praktijk leren over de noden van onze cliënten. Bij nieuw ontwikkelde activiteiten werkt het ASKV altijd nauw samen met de voor dat project relevante partners in het veld, zoals (medische) hulpverleners, gemeenten, overheidsinstellingen, advocaten, opleidingsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties.

*In de praktijk is gebleken dat het oordeel 'uitgeprocedeed' zeker niet altijd standhoudt. Zie elders in dit verslag.

Foto: 'Home is a story you can carry on your back' door ASKV, installatie 'Court for Intergenerational Climate Crimes' in Framed Framed (2021). © Betül Ellialtıođlu / Framed Framed

Organogram

Alle activiteiten en projecten van ASKV zijn ontstaan vanuit de behoefte en noden van mensen zonder papieren. Als nieuwe vormen van hulpverlening, opvang en activiteiten nodig zijn, dan kijken we wat mogelijk is en starten we deze. De organisatie is opgedeeld in verschillende teams die vallen onder drie afdelingen.

1 Organisatie – aangestuurd door de directeur-bestuurder

Alle zaken die overkoepelend zijn, zoals financiën, communicatie, ICT, politieke lobby en personeelszaken.

2 Hulpverlening en Projecten – aangestuurd door de manager Hulpverlening en Projecten

Binnen deze afdeling valt het juridisch team, met medewerkers die juridische kennis en achtergrond hebben; het maatschappelijk team, met voornamelijk maatschappelijk werkers; en het projectenteam, opgesplitst in Staatloosheid en Project Activiteiten Ongedocumenteerden.

3 Medische Opvang Ongedocumenteerden, MOO – aangestuurd door de manager MOO

MOO heeft twee locaties:

a. MOO-Basis (locatie Nieuw-West)

Hier zijn 60 opvangplekken voor mensen die intensieve individuele ondersteuning nodig hebben. Er werken (juridisch) trajecthouders en verpleegkundigen en dit team wordt aangestuurd door drie coördinatoren.

b. MOO-Intensief (locatie Noord)

Dit is een 24-uursopvang en biedt plek aan 20 cliënten. Deze worden begeleid door (juridisch) trajecthouders en verpleegkundigen, en dit team wordt aangestuurd door één coördinator.

Organisatie in transitie

In 2022 heeft het ASKV een andere organisatiestructuur gekregen. Het is van een bestuur-model overgegaan naar een toezicht-model. Dat wil zeggen dat het bestuurlijk proces nu de verantwoordelijkheid is van een benoemde directeur-bestuurder met een eigen staf; het bestuur is getransformeerd naar een raad van toezicht. In vernieuwde statuten zijn zaken als organisatie, hiërarchie en verantwoordelijkheden formeel geregeld en vastgelegd. De raad van toezicht controleert het proces.

Er is een nieuw, verkleind, managementteam opgezet, de functies van de coördinatoren voor de diverse afdelingen zijn aangepast en er zijn ondersteunende functies toegevoegd. Zo is de lobbyfunctie geborgen in een nieuwe functie (strategisch campaigner). Met dit organisatie-model hopen we de sterke, toekomstbestendige positie van het ASKV te kunnen blijven realiseren.

Daarnaast is het afgelopen jaar de kern van het ASKV verhuisd en zijn alle afdelingen en teams, behalve MOO, gehuisvest in de Ru Paré Community. Hierdoor straalt de organisatie weer meer eenheid uit en dit zal de samenwerking verstevigen, ook met verwante organisaties.

De organisatie straalt weer meer eenheid uit

Een financieel toekomstbestendig ASKV

Het ASKV is afhankelijk van subsidies, fondsen en donaties. Wanneer deze wegvallen moet de organisatie kunnen voldoen aan de aangegane verplichtingen. Hiervoor is een financiële overbrugging van ten minste 3 maanden noodzakelijk. Alleen dan kan het ASKV goed werkgeverschap tonen t.a.v. het personeel, maar ook de verantwoordelijkheid dragen voor de overdracht van alle cliënten binnen de opvang en activiteiten. Dit is alleen mogelijk wanneer er voldoende financiële reserves zijn.

Het jaar 2022 kent een financieel positief resultaat, wat met name het gevolg is van lagere personele lasten. Het jaar stond in het kader van de transitie naar een andere organisatiestructuur; waarbij ook de nodige personele wisselingen

plaatsvonden. Alles bij elkaar heeft dit in 2022 geleid tot eenmalige lagere loonkosten.

In het geval van calamiteiten is het belangrijk dat ASKV een sterk eigen vermogen heeft. Dat hebben we bijvoorbeeld nodig bij sterke verandering van politiek perspectief op het Nederlandse migratie- en asielbeleid, de aangegane verplichtingen jegens personeel, de cliënten en derden op correcte en formele wijze af te wikkelen. Het ASKV streeft ernaar een sterk eigen vermogen op te bouwen en te reserveren in de zogeheten continuïteitsreserve. Het ASKV wil, ook gelet op het nadrukkelijk advies van de subsidiënten en fondsen, een gezonde financiële partner zijn.

**Van actie-
groep naar
professionele
organisatie**

Vooruitblik 2023

Het ASKV is de afgelopen jaren sterk gegroeid, mede door het veranderde (geo) politieke klimaat, het beleid t.a.v. vluchtelingen en de hulpvraag die daarop kwam. De interne bedrijfsvoering was op deze groei nog niet altijd afgestemd, maar inmiddels is een doorstart gemaakt met de professionaliseringslag die in 2023 zal worden gecontinueerd en vorm krijgt. Dit is een interne aangelegenheid met meer focus op werkgeluk, bedrijfsvoering en de daarbij horende processen, maar het effect daarvan is zeker terug te zien in de uitstraling naar buiten toe en de impact die het ASKV realiseert.

Ook wordt in 2023 gestart met een nieuw meerjarenplan, in aansluiting op het Strategisch Meerjarenplan 2019-2022, waarin de rol en ambities van het ASKV in Nederland voor meerdere jaren zijn vastgelegd. Hierin wordt o.a. duidelijk welke lobby-agenda en belangen we hanteren en nastreven. En het geeft richting aan de wijze waarop we ons aanbod van diensten en activiteiten verstevigen, uitbreiden en vernieuwen.

Kortom, in 2023 zijn we opnieuw aan het werk om het ASKV de betrouwbare, inhoudelijke en professionele organisatie te laten blijven. We bouwen door om onze positie (financieel) te verstevigen en toekomstbestendig te maken, om de maatschappelijke verantwoordelijkheid te blijven nemen voor het realiseren van een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen in Nederland, ook als zij (nog) niet beschikken over een verblijfsvergunning.

II Juridische en maatschappelijke hulpverlening

Het team van de afdeling Hulpverlening biedt al jaren laagdrempelige juridische en maatschappelijke begeleiding, opvang en praktische hulp aan ongedocumenteerden in de regio Amsterdam. Dat team bestaat uit juridisch en maatschappelijk hulpverleners en wordt ondersteund door vrijwilligers en stagiair(e)s. Het doel is het realiseren van rechtmatig verblijf door samen met cliënten toe te werken naar een kansrijke, nieuwe procedure en hen tijdens deze periode zo goed en volledig mogelijk te ondersteunen op alle noodzakelijke leefgebieden.

Enerzijds biedt het hulpverleningsteam begeleiding aan deelnemers van de Landelijke Vreemdelingen Voorziening in Amsterdam (LVV), waar het een belangrijke rol vervult in het onderzoeken van het perspectief op een nieuwe juridische procedure. Wanneer in een casus sprake is van perspectief op een verblijfsprocedure krijgen mensen vervolgens de juridische en maatschappelijke ondersteuning die nodig is om dit te bewerkstelligen. Anderzijds is het team ook altijd bereikbaar voor mensen die niet in aanmerking komen voor gemeentelijke voorzieningen zoals de LVV, mensen die bewust niet hiervoor kiezen of deelnemers die op de wachtlijst staan. Van oudsher is ASKV een organisatie die opkomt voor ongedocumenteerden die buiten alle voorzieningen vallen en dit is dan ook nog steeds een belangrijke kerntaak van het hulpverleningsteam.

Mensen bereiken de hulpverleners op diverse manieren maar de belangrijkste is nog steeds het inlooppreekuur dat twee keer per week plaatsvindt. In 2022 zagen onze medewerkers dan ook 157 nieuwe mensen, afkomstig uit 34 verschillende landen van herkomst. Bijna een derde van deze groep kwam uit Nigeria, Eritrea, of was staatloos. Naast deze groep nieuwe cliënten waren veel mensen al in begeleiding, waardoor het totaal aantal mensen aan wie hulp werd verleend in dit verslagjaar uitkomt op 478. Zij kwamen uit 55 verschillende landen, van wie verreweg de meesten uit Eritrea. Andere belangrijke herkomstlanden waren Nigeria, Oeganda, Iran, Suriname, Ethiopië, Egypte, Irak, Guinee en Libië.

De hulpverleners merken dat de psychische problematiek in aard en frequentie toeneemt. We begeleiden veel mensen met onder andere psychoses, posttraumatische- en andere stress-gerelateerde klachten en depressie. Binnen het team hechten we daarom ook veel waarde aan casuïstiek en intervisie. Daarnaast vinden we het noodzakelijk dat medewerkers zich op verschillende vlakken blijven ontwikkelen. Zo heeft een van ons een training METS gevolgd vanuit ARQ, specifiek gericht op vluchtelingen met trauma-gerelateerde klachten.

Ook hebben medewerkers trainingen gevolgd op het gebied van coaching, mensenhandel en uitbuiting, EHBO en reanimatie. En externe trainingen over migratie-gerelateerde onderwerpen, waaronder over de algemene asielprocedure, de buitenschuld- en de Dublinprocedure.

Ondanks dat veel van het werk van het hulpverleningsteam niet eenvoudig in concrete resultaten is weer te geven, hebben maatschappelijk en juridisch hulpverleners voor deze cliëntgroep in 2022 in totaal **471** resultaten behaald. Deze zijn onder te verdelen naar **209** maatschappelijke resultaten en **269** juridische resultaten.

Veel van de hulpverlening is niet eenvoudig in concrete resultaten weer te geven

Maatschappelijke resultaten

De maatschappelijk hulpverleners zijn voor veel van de cliënten het eerste aanspreekpunt. Ze bieden een luisterend oor, ondersteunen bij lastige medische afspraken, motiveren en activeren richting de toekomst en helpen met andere praktische zaken die voor mensen zonder verblijfsvergunning vaak vele malen lastiger zijn dan voor de gemiddelde burger.

In 2022 zijn in totaal **44** cliënten begeleid naar huisartsen en/of ziekenhuizen en **9** mensen naar specialistische GGZ, veelal voor traumabehandeling bij ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. Een andere belangrijke taak is de bemiddeling en begeleiding naar specialistische zorg. Zo zijn **15** mensen begeleid naar medische zorg als orthopedie, diabetescontroles, vaccinaties, jeugdartsen of een consultatiebureau. Ook zijn meerdere mensen begeleid naar een opticien, een verloskundige, Ouder- en Kindteam of de fysiotherapeut. Daarnaast heeft het maatschappelijk team **49** mensen begeleid naar dagbesteding van onder andere ons Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO), de Stichting Lifegoals, Boost, Nederlandse lessen en andere activiteiten in de stad.

Een andere belangrijke activiteit is het opvangen en begeleiden van de bewoners van onze opvanglocaties. Die opvang is bedoeld voor de meest kwetsbaren, onder wie moeders met kinderen, zwangere vrouwen, jongeren, LHBTIQ+-vluchtelingen of mensen die ziek zijn. In de woningen is plek voor 25 personen en hier zijn in 2022 in totaal **36** volwassenen en **11** kinderen opgevangen. Daarnaast zijn **11** mensen die elders eigen opvang hadden ondersteund met leefgeld zodat zij zelfstandig konden blijven wonen terwijl ze begeleiding van het ASKV ontvingen.

Een andere belangrijke activiteit is het opvangen en begeleiden van de meest kwetsbare cliënten in onze eigen kleinschalige opvanglocaties

Juridische resultaten

Zoals gezegd is het doel van de juridisch hulpverleners het realiseren van rechtmatig verblijf voor cliënten. Dit doen medewerkers allereerst door middel van uitgebreide dossieranalyses en gesprekken met de mensen die zich melden bij het ASKV. Indien nodig worden dossiers geagendeerd voor het advocatensprekuur, waar samen met gespecialiseerde advocaten op het gebied van asiel- en migratierecht wordt gekeken naar aanknopingspunten en de mogelijkheden voor een kansrijke procedure. Vervolgens stippelt de medewerker in nauwe samenwerking met de betrokken maatschappelijk hulpverlener het begeleidingstraject uit, zodat rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie van elke individuele cliënt.

In totaal konden in 2022 **70** mensen terug naar een AZC als gevolg van een kansrijk herhaald asielverzoek, een medische procedure, of omdat ze terug in de Rijksopvang mochten tijdens of na de Dublin-periode; **23** van hen waren Dublinclaimanten die na 18 maanden een asielverzoek in Nederland mochten indienen. Ook in 2022 waren dit veelal Eritreeërs die na Libië en de reis over zee aankwamen in Italië als eerste Europees land. Daar kwamen zij vaak op straat terecht, waarna ze verder reisden.

In 2022 hebben **56** cliënten, begeleid door het juridisch team van de afdeling Hulpverlening een asielvergunning verkregen. Daarnaast hebben **21** personen een reguliere vergunning ontvangen, waarvan **6** op medische gronden, **11** een vergunning op basis van verblijf bij een gezinslid en **2** asielzoekers ontvingen een vergunning op basis van artikel 8EVRM. Tevens ontving **één** persoon een vergunning op basis van de algemene pardonregeling en **één** persoon op basis van het kinderpardon. **Drie** personen zijn zelfstandig vertrokken naar een ander land.

Wanneer juridisch hulpverleners geen perspectief op legaal verblijf zien, wordt dit altijd helder en eerlijk naar de cliënt gecommuniceerd. Hulpverleners bespreken dan de mogelijkheden voor doorverwijzing naar organisaties voor toekomstoriëntatie, zodat samen met de cliënt kan worden onderzocht wat de alternatieve mogelijkheden zijn naast rechtmatig verblijf in Nederland.

Het doel is rechtmatig verblijf realiseren

Het verhaal van Isabella

Sinds 2018 woont Isabella (46) in Nederland. In dat jaar is ze Oeganda ontvlucht. Lang had ze verborgen kunnen houden dat ze op vrouwen viel. Dat moest ook wel omdat daarvoor openlijk uitkomen gevaarlijk is in haar geboorteland. Om geen argwaan te wekken was ze zelfs een relatie met een man aangegaan. Mensen bleven echter vermoeden dat ze op vrouwen viel, waardoor ze moeilijk aan werk kon komen. Ze besloot daarom seksspeeltjes te verkopen. Als dit ontdekt wordt door de autoriteiten en als ook nog eens haar geheim wordt onthuld dat ze op vrouwen valt, vlucht ze.

Eenmaal in Nederland moet ze moeilijke gesprekken voeren met IND-ambtenaren. Zij stellen haar vragen over zaken waarvan ze gewend is die verborgen te houden. Tijdens haar verblijf in een AZC ontmoet Isabella op een verjaardagsfeestje Betty, die bevriend is met Isabella's zus in Londen. Zij wordt haar steun en toeverlaat. Het is een onzekere periode. Begin 2020 krijgt Isabella slecht nieuws. De IND en rechtbank geloven haar verhaal niet. Dan besluit ze het AZC in Heerhugowaard te ontvluchten en vertrekt ze naar Amsterdam waar ze in contact komt met het ASKV.

Ze gaat cursussen volgen; leert Nederlands en spreken in het openbaar. Ze krijgt zelfvertrouwen. Intussen bekijken de juridisch medewerkers haar zaak opnieuw. Haar relatie met Betty wordt in de loop der tijd hechter en hechter en begint een echte liefdesrelatie te worden. In de zomer van 2020 besluiten ze zich te verloven. Door corona moeten ze dat uitstellen, maar in het voorjaar van 2021 verlopen ze zich ook echt. Isabella kijkt ernaar uit hier samen met Betty een leven op te bouwen en hoopt in het bijzijn van veel vrienden te trouwen. Daarvoor is wel een verblijfsvergunning nodig. Op het moment van schrijven wacht ze nog op een beslissing van de IND op het herhaalde asielverzoek dat ze heeft ingediend.

III Project Staatloosheid

De rechteloosheid van de staatloze

Ben je staatloos dan word je in geen enkel land erkend als onderdaan. Een staatloze heeft geen officiële nationaliteit en dus ook geen paspoort. Staatloosheid heeft op verschillende manieren impact op de levens van mensen die het treft. Vooral personen die langdurig staatloos zijn en daarnaast geen rechtmatig verblijf hebben zitten in de knel. Zij hebben te maken met economische uitsluiting en sociale marginalisering.

Staatlozen kunnen bij ASKV terecht voor informatie en advies, begeleiding en hulp bij juridische procedures. Daarnaast werken we hard aan de structurele verbetering van de positie van staatlozen in Nederland. Het ASKV maakte in 2022 gebruik van een aantal elkaar versterkende strategieën, te weten individuele begeleiding, het voeren van strategische procedures op specifieke casuïstiek, onderzoek, campagne en lobby op lokaal en nationaal niveau.

Betrokkenheid doelgroep

Dit jaar zijn we begonnen met het verkennen van mogelijkheden om de betrokkenheid van de doelgroep te vergroten en te verbeteren. Met het Institute on Statelessness & Inclusion (ISI) zijn we bezig met het opzetten van een adviesraad die bestaat uit vertegenwoordigers van diverse groepen staatlozen en belangenbehartigers in Nederland. Zo hebben we een tiental van hen geconsulteerd en een verkennende bijeenkomst georganiseerd. Hieruit is onder andere naar voren gekomen dat een grote behoefte bestaat aan kennisuitwisseling en het vormen van een coalitie van mensen met *lived experience*.

Daarnaast onderzoeken we de beste manier om de coördinatie en samenwerking tussen verschillende actoren op dit gebied voort te zetten. Op 23 november organiseerden we samen met ISI [een bijeenkomst](#) op onze locatie in Amsterdam, waar zowel staatlozen, als ngo's, juristen en advocaten samenkwamen om te praten over de resultaten van de afgelopen 10 jaar. Ook hebben we vooruitgekeken naar de implementatie van voorgestelde nieuwe wetten.

Er bestaat een grote behoefte aan kennisuitwisseling en het vormen van een coalitie van mensen met *lived experience*

Juridische procedures

In 2022 heeft ASKV aan **54** staatlozen enige vorm van begeleiding of advies geboden. De meesten van hen hebben geen rechtmatig verblijf. Naast bijstand in de voorbereiding van verblijfsrechtelijke procedures, hebben we hen ondersteund met bijvoorbeeld gezinshereniging-, optie en naturalisatieprocedures. Zo hebben dit jaar **7** staatlozen vanuit het project een vergunning gekregen, waaronder **3** buitenschuldvergunningen, **2** asielvergunningen, **één** vergunning op grond van 8-EVRM en **één** vergunning vanwege 'verblijf bij partner'. Zo kreeg de nu vijftientjarige Reem, die sinds zijn achttiende ongedocumenteerd in Nederland verbleef, na een positieve uitspraak van de Rechtbank na zeven jaar eindelijk een vergunning.

Ook zijn we 2 procedures gestart voor het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit in de optieprocedure voor een in Nederland geboren staatloos kind zonder verblijfsvergunning en voor een staatloze met een zogeheten Chavez-vergunning. De reeds bestaande samenwerking met advocaten is daarnaast uitgebreid met de pro bono afdeling van advocatenkantoor De Brauw Blackstone Westbroek.

Foto: 'Home is a story you can carry on your back' door ASKV, installatie 'Court for intergenerational Climate Crimes' in Framers Framed (2021), © Betül Ellialtıođlu / Framers Framed

Lobby en belangenbehartiging

[Twee nieuwe wetsvoorstellen](#) betreffende staatloosheid liggen momenteel ter goedkeuring bij de Eerste Kamer, nadat die op 31 mei 2022 werden aangenomen door de Tweede Kamer. Ter voorbereiding van dit debat [heeft het ASKV een rapport gepubliceerd](#) met verhalen van diverse staatlozen en staatloze families zonder verblijfsvergunning in Nederland.

In de wetsvoorstellen worden onder andere een procedure geïntroduceerd voor het vaststellen van de staatloosheid en een optierecht op het Nederlanderschap voor hier geboren staatloze kinderen, ook als hun verblijf in Nederland niet rechtmatig is. De wetsvoorstellen zijn het resultaat van een lang en moeizaam traject van politieke ontkenning van het probleem van staatloosheid. In de nieuwe Wet Vaststellingsprocedure Staatloosheid is voor het eerst sprake van een civielrechtelijke staatloosheidvaststellingsprocedure bij de Rechtbank Den Haag, met daarnaast een mogelijkheid tot een niet-judiciële vaststelling door bestuursorganen. ASKV heeft met een coalitie van actoren [op dit voorstel gereageerd](#).

Ook op lokaal niveau heeft ASKV expertise en input geleverd, onder andere in het kader van de gemeentelijke Expertgroep Staatloosheid, om de bekendheid en omgang met staatloosheid hier te verbeteren. In de expertgroep worden staatloosheid en 'nationaliteit onbekend', de vaststelling daarvan en hoe hiermee om te gaan binnen de gemeenten elke twee maanden besproken. Ook hier zet ASKV zich in voor heldere en eenduidige beleidskaders voor de vaststelling van staatloosheid.

Op Europees niveau werkten we in oktober 2022 samen met een coalitie van meer dan 75 organisaties voor de lancering van een petitie gericht op Europese overheden om hen op te roepen staatloze vluchtelingen volledige rechten te geven. De [Statelessness Index](#) van het [European Network on Statelessness \(ENS\)](#) staat online. In de index wordt aangegeven hoe de diverse Europese landen omgaan met mensen die staatloos zijn en wat ze doen om staatloosheid te voorkomen en te verminderen. Sinds 2017 evalueert ASKV met ENS hoe in Nederland staatlozen worden behandeld.

Onlangs is de informatie van alle 30 Europese landen die momenteel zijn opgenomen in de index geüpdatet voor 2022. ASKV heeft dit jaar ook input gegeven aan de [Universal Periodic Review \(UPR\) van de VN-Mensenrechtenraad](#) ter beoordeling van Nederland op dit gebied en ter eerbiediging van het recht op een nationaliteit.

Het verhaal van Youri

Youri (55), die anders heet, is door omstandigheden staatloos geworden. Toch heeft hij onlangs, na meer dan twintig jaar zonder papieren in Nederland geleefd te hebben, eindelijk een verblijfsvergunning gekregen. Hij is geboren in Soechoemi, de hoofdstad van de autonome republiek Abchazië. Tot 1991 maakte deze regio deel uit van de Sovjet-Unie, daarna nam Georgië het gebied met geweld in. Een jaar later vluchtte Youri met zijn vrouw en kind naar Wit-Rusland. Toen hij daar een verblijfsvergunning aanvraag ontdekte hij tot zijn ongenoegen dat hij ongevraagd de Georgische nationaliteit had gekregen.

Hij reisde daarop naar Moskou om in de ambassade van Georgië afstand te nemen van die nationaliteit. Hij werd daardoor staatloos, omdat er geen ander land was dat hem als onderdaan erkende. Nadat hij ook Wit-Rusland gedwongen heeft moeten verlaten belandt Youri in 2001 in Nederland. Hier vraagt hij asiel aan. Dit wordt geweigerd, waarna een lang en moeizaam proces om verblijfspapieren begint. Een Nederlandse rechter erkent in 2014 dat hij als staatloze recht heeft op een identiteitsdocument, maar door het ontbreken van een bestuursorgaan dat identiteitsdocumenten verstrekt aan staatlozen kan hij daarop dan geen aanspraak maken.

Sinds 2016 komt Youri bij het ASKV. Met het juridisch team start hij in 2019 een procedure. Na een aanvankelijke teleurstelling, lukt het hem in november 2021 om na meer dan twintig jaar toch een verblijfsvergunning te krijgen. Omdat zijn staatloosheid erkend is kan hij via een versoepelde regeling Nederlander worden. Al over drie jaar, dus in 2024, kan hij de Nederlandse nationaliteit aanvragen. Na jarenlang in Nederland in een vacuüm te hebben geleefd, waarbij hij niet mocht werken, geen onderwijs mocht volgen en zelfs geen bankrekening mocht openen, kan hij nu eindelijk een menswaardig bestaan opbouwen.

Youri is een van de cliënten die baat heeft gehad bij de pilot Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen (LVV). In deze pilot werken maatschappelijke organisaties en de IND samen in het vinden van een bestendige oplossing voor ongedocumenteerden. In het geval van Youri is dit geresulteerd in een verblijfsvergunning en gelukkig zien we dat door de LVV steeds vaker oplossingen gevonden worden.

IV Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO)

Werkwijze

Niet kunnen deelnemen aan de samenleving is voor veel mensen zonder de goede documenten frustrerend en leidt geregeld tot psychische klachten. ASKV vindt dat iedereen recht heeft daadwerkelijk onderdeel te zijn van de samenleving. Bij PAO kunnen deze mensen praktijkleertrajecten, taallessen, dagactiviteiten en cursussen volgen. Deelname aan het cursusaanbod zorgt ervoor dat zij meer zelfvertrouwen krijgen en minder stress ervaren in het dagelijks leven.

Praktijkleertrajecten en cursussen

Ondanks het stormachtige begin van 2022 heeft het team van het PAO een breed scala aan praktijkleertrajecten en cursussen georganiseerd voor de doelgroep. Door de lockdown-maatregelen en het in het begin ongekend hoge aantal coronabesmettingen waren we helaas genooddaakt de start van de eerste praktijkleertrajecten en cursussen uit te stellen tot medio februari, maar dat gaf ons wel extra tijd om vernieuwingen in het cursusaanbod door te voeren.

‘Niets doen is des duivels oorkussen’, niets mogen doen leidt tot verlammende uitzichtloosheid

Zo zijn dit jaar op veler verzoek twee nieuwe specialisatietrajecten voor het praktijkleertraject Kappersvaardigheden opgezet: krullend (*black*) hair en barbering voor mannen. Ook startten we met de organisatie van een vervolgtraject ICT voor oud-deelnemers. De animo voor Nederlandse les was dit jaar als vanouds. In totaal hebben **111** deelnemers zich bekwaamd in de Nederlandse taal, variërend van A0- tot A1-niveau. Tot slot hebben we **30** mensen doorverwezen naar Amsterdamse organisaties op het gebied van onder andere Nederlandse les, sport, zwemmen, ICT, visagie en muziek.

PAO-Ambassade en evenementen

Het ambassadeurstraject krijgt een steeds concretere vorm. De groep PAO-ambassadeurs bedacht in 2022 een missie en visie voor de PAO-Ambassade: *‘Become the voice and the face of the undocumented (rejected) refugee/migrant. Confront and overcome prejudice, change the narrative and make aware.’* Gezamenlijk besloten ze tot een nieuwe kernactiviteit voor buurt evenementen: De Human Library. Dit houdt in dat bezoekers van evenementen zogeheten ‘mensenboeken’ – echte verhalen van mensen – kunnen lenen en zo persoonlijke verhalen als labels achter ‘vluchteling’ leren kennen.

In 2022 werden in het kader van de PAO-Ambassade meer dan **16** evenementen voor en door ongedocumenteerde mensen georganiseerd, meestal in samenwerking met een externe partij in Amsterdam. De evenementen en activiteiten brengen Amsterdammers met verschillende achtergronden bij elkaar, van buurtbewoners tot studenten. Wegens succes zal het ambassadeurstraject organisatiebreed uitgerold worden en vanaf 2023 verdergaan als de ASKV-Ambassade.

Onderzoeksrapportage

In april 2022 brachten we een [onderzoekspublicatie](#) uit over de PAO-Ambassade. Het rapport is opgesteld in nauwe samenwerking met PAO-deelnemers, die als ervaringsdeskundige onderzoekers een bijdrage hebben geleverd. De bevindingen zijn grotendeels positief over de impact van de ambassade. *‘Community members describe a longer-term experience of finding back a piece of identity that is easily lost when living as an undocumented person.’*

Deelnemers kunnen lange tijd terecht bij de praktijkleertrajecten, vervolgtrajecten en de PAO-Ambassade, maar raken gedemotiveerd omdat zij niet legaal kunnen werken of onderwijs volgen. Deze kritische noot geeft ons nog meer motivatie om de structurele toegang tot (vrijwilligers)werk en onderwijs voor ongedocumenteerde Amsterdammers te verbeteren.

Recht op onderwijs

Al jaren zetten we ons in om de toegang tot onderwijs voor ongedocumenteerde jongeren te verbeteren. In 2022 wierp dat z'n vruchten af met de start van een landelijke DreamersNL-campagne en een Amsterdams convenant voor toegang tot hoger onderwijs. Hierin spreken de [partners](#) af dat zij ernaar streven voor deze doelgroep het verlaagde instellingstarief (gelijkgesteld aan het wettelijk collegegeld) te hanteren. Ook zullen zij maatwerk leveren om de jongeren te plaatsen bij hun studie naar keuze, via de route van studieverblijfsvergunning of contractonderwijs.

Parallel aan de lobby en campagne heeft PAO [6](#) jongeren begeleid, waarvan [4](#) succesvol begonnen zijn aan een voltijdsopleiding aan het ROCvA, InHolland en Hogeschool van Amsterdam. Een deel van deze jongeren heeft met behulp van het ASKV een studieverblijfsvergunning toegekend gekregen. Hun leven in de illegaliteit is daarmee beëindigd.

**We willen
toegang tot
onderwijs voor
ongedocu-
menteerde
jongeren
verbeteren**

Resultaten

In 2022 zagen we [412](#) trajectdeelnames van start gaan of voortgezet worden, waarvan [287](#) succesvol zijn afgerond. In totaal kende het PAO ruim [202](#) unieke deelnemers, die aan minimaal 1 activiteit of cursus meededen.

Deelnames

<i>Praktijkleertraject afgerond</i>	65
<i>Cursus PAO-Ambassade afgerond of deelname aan evenement van PAO-Ambassade</i>	106
<i>Nederlandse les gevolgd</i>	111
<i>Psychosociale ondersteuning afgerond</i>	15
<i>Doorverwezen naar externe organisaties en buurthuizen</i>	30

V Lobby & campagne

Politieke ontwikkelingen en beleidsbeïnvloeding

In 2022 werd het nieuwe kabinet beëdigd, waren er gemeenteraadsverkiezingen en werd een nieuwe raad geïnstalleerd. Deze momenten hebben we aangegrepen om aandacht te vragen voor de positie van mensen zonder verblijfsvergunning. Na de beëdiging van het nieuwe kabinet, januari 2022, schreven wij met vluchtelingenorganisaties uit andere steden die deelnemen aan de LVV een brief aan de nieuwe staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Eric van der Burg. Hierin deden we hem en het nieuwe kabinet vijf aanbevelingen. Ook schreven we een opiniestuk waarin we de staatssecretaris opriepen te kiezen voor een realistisch asielbeleid. Voorafgaand aan het hoofdlijnen debat waarin Van der Burg zijn nieuwe beleid uiteenzette, schreven wij en partnerorganisaties een brief aan alle woordvoerders Asiel en Migratie. Hierin uitten we onze zorgen over het regeerakkoord.

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 brachten we in kaart wat de standpunten van partijen waren ten aanzien van mensen die ongedocumenteerd zijn en we gaven dit weer in een verkiezingsbarometer. Die hebben we op onze website gezet en gedeeld via sociale media en een nieuwsbrief. Helaas is er ook een groep Amsterdammers die niet kan stemmen, namelijk zij die niet de goede documenten hebben. Naast te zijn verstoken van vrijwel alle sociale voorzieningen, mogen zij ook geen stem uitbrengen tijdens verkiezingen. Terwijl juist zij bij uitstek geraakt worden door het beleid dat landelijke en lokale politici voor hen maken.

Na de gemeenteraadsverkiezingen heeft het ASKV samen met maar liefst tien andere maatschappelijke organisaties een brief geschreven aan de nieuwe fractievoorzitters van partijen in de Amsterdamse raad. Hierin staan knelpunten die door de nieuwe gemeenteraad opgelost kunnen worden. Als opvolging hiervan en om de nieuwe raadsleden te leren kennen hebben we op 23 juni voor hen een werkbezoek georganiseerd bij het ASKV.

Het ASKV werkt ook mee aan de campagne voor een oplossing voor Surinaamse ex-Nederlanders die in 1975, toen Suriname een onafhankelijke republiek werd, hun Nederlandse nationaliteit kwijtraakten omdat ze in hun geboorteland verbleven. Zo was er aandacht voor onze cliënten en de positie van Surinaamse ex-Nederlanders in de Volkskrant, Het Parool en op onze site. Op 3 november debatteerde de Tweede Kamer over het Nederlandse slavernijverleden. ASKV is daar samen met De Regenboog Groep uit Amsterdam en een aantal betrokkenen naartoe gegaan om aandacht te vragen voor Surinaamse ex-Nederlanders.

2022, het jaar met nieuwe mogelijkheden voor mensen zonder goede papieren dankzij ander kabinet en gemeenteraad?

De situatie in Ter Apel was in 2022 zeer zorgwekkend, dit zal niemand zijn ontgaan. Het werd steeds moeilijker kwetsbare mensen naar het aanmeld- en asielzoekerscentrum aldaar te sturen. Naar aanleiding van de onhoudbare situatie hebben we opgeroepen voor en deelgenomen aan demonstraties voor een menswaardige asielopvang van het Platform tegen Racisme en Migreat, onder andere op 29 augustus en 30 oktober 2022.

Landelijke Vreemdelingen Voorziening

In de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) werken sinds 2019 het rijk, gemeenten en ngo's samen om perspectief op verblijf of (vrijwillige) terugkeer of doormigratie te creëren voor ongedocumenteerden. Het WODC bracht november 2022 een evaluatie uit over de eerste drie jaar van de Pilot-LVV. Hierin viel te lezen dat 'bij uitstroom voor bijna 60 procent een oplossing is gevonden: waarvan voor 41 procent een semi-bestendige oplossing (herhaalde asielaanvraag - HASA [en tijdelijk verblijf op grond van] artikel 64) en voor 18 procent een bestendige oplossing (inwilliging, vertrek of doormigratie) is gevonden [...] Als we kijken naar de beslissingen ten aanzien van de ingediende HASA's, zien we dat deze aanvragen relatief vaak (in zeven op de tien zaken) worden ingewilligd.'

Een mooi resultaat, in Amsterdam heeft zelfs ruim 75% van de ingediende HASA's geleid tot een vergunning. We zijn trots op dit resultaat, dat we samen met alle partners binnen de LVV Amsterdam hebben bereikt. Journalisten van [Pointer-radio](#) en [Het Parool](#) besteedden aandacht aan het ASKV en onze cliënten naar aanleiding van onze reactie op het WODC-rapport. Ook hebben we meegewerkt aan een artikel in de Volkskrant om het belang van juridische begeleiding binnen de LVV te benadrukken. Dit is nodig omdat in het regeerakkoord staat dat de LVV 'een landelijk dekkend netwerk [is] waarbij de opvang altijd gericht is op terugkeer.' Wij blijven ons inzetten voor een goede LVV, met ruimte voor juridische trajecten, op basis van vertrouwen en vrijwilligheid, dus zonder gedwongen (vreemdelingen-)detentie en uitzettingen.

Een menswaardige asielopvang

Een oplossing voor schrijnende zaken

ASKV voert, samen met anderen, campagne voor de mogelijkheid om uitzonderingen te maken in schrijnende situaties. [Het verhaal van Junius](#) illustreert hoe nodig het is dat er weer ruimte komt voor een zogeheten discretionaire bevoegdheid, de mogelijkheid om in schrijnende situaties een uitzondering te maken en toch een verblijfsvergunning te geven. Junius woont sinds 1984 in Nederland en heeft zijn (stief)kinderen begraven na de Bijlmercrash. De radiomaker van Pointer sprak met hem en het ASKV over de noodzaak de menselijke maat terug te brengen in het vreemdelingenbeleid. Ook in Trouw is aandacht besteed aan deze campagne en is het opiniestuk van ASKV en stichting LOS hierover geplaatst.

We hebben het initiatief genomen om met andere organisaties na te denken over een Nederlandse variant op de Duitse *Härtefallkommission*. Een commissie van wijzen die een zwaarwegend advies geeft aan de minister in moeilijke situaties waarbij geen enkele andere verblijfsgrond mogelijk is.

Verhalen van cliënten

In een uitzending van Brandpunt kwam Oumar uit Guinee aan het woord. Als hij zeven is wordt zijn vader doodgeschoten, op zijn veertiende overlijdt zijn moeder aan ebola. Samen met zijn broertje vlucht hij voor geweld. Zwaar getraumatiseerd komt hij in Nederland aan. Inmiddels is hij gediagnosticeerd met een meervoudig trauma en woont hij bij MOO-Basis. Daar krijgt hij zorg en medicatie. Inmiddels heeft hij een asielvergunning gekregen.

Via onder andere de social media brengen we de verhalen van onze cliënten naar buiten. Zowel de succesverhalen als waar zij tegenaan lopen. Lees bijvoorbeeld [het verhaal van meneer Kahn](#), dat van onze vrijwillige [fysiotherapeute Els](#) of [het verhaal van de staatloze Lin](#).

Het is
noodzaak
om de
menselijke
maat terug
te brengen
in het
vreemde-
lingenbeleid

VI Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO)

Achtergrond en doelgroep

In aanloop naar 2011 werden medewerkers van het ASKV steeds meer geconfronteerd met ongedocumenteerden met ernstige psychiatrische problematiek die zonder zorg op straat leefden. Deze groep vormde zonder noodzakelijke voorzieningen en intensieve begeleiding een gevaar voor zichzelf of de omgeving. Daarnaast was voor deze groep vaak sprake van een vicieuze cirkel: zonder verblijfsvergunning geen recht op opvang, zonder opvang geen toegang tot passende medische zorg. Zonder medische zorg geen kans op het creëren van een toekomstperspectief.

Bovendien is gebleken dat asielzoekers met psychiatrische problematiek een vergroot risico lopen dat hun asielaanvraag onterecht wordt afgewezen: vaak zijn mensen niet in staat om coherent en consistent over traumatische gebeurtenissen te verklaren. Om die reden raken velen onterecht uitgeprocedeerd.

In 2011 ging het ASKV daarom op zoek naar een oplossing voor deze groep. Dit resulteerde in de Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO); in eerste instantie een driejarig pilotproject in Amsterdam met als uitgangspunt dat psychisch zieke mensen niet op straat zouden moeten leven. Inmiddels biedt MOO opvang en begeleiding aan 60 cliënten (MOO-basis). MOO heeft een landelijke functie. Begin 2020 is er ook een kleinschalige, intensievere vorm van opvang gestart voor 20 personen met ernstig psychische en/of somatische problemen (MOO-intensief). Voor deze cliënten geldt dat zij 24-uurs zorg nodig hebben.

Er is voor
deze groep
vaak sprake
van een
vicieuze
cirkel

Financiering

Gedurende de pilotperiode werd MOO gefinancierd door particuliere fondsen. Vanaf 2018 t/m 2021 ontving MOO, naast de bijdragen van een aantal gemeenten en het Ministerie van Justitie en Veiligheid, financiering van het Europese fonds AMIF. Voor het jaar 2022 heeft het ministerie de financiering van MOO overgenomen in samenwerking met de gemeenten die cliënten bij ons plaatsen.

Werkwijze

Vanuit een stabiele woonsituatie wordt aan een passend en succesvol toekomsttraject gewerkt. Voor iedere cliënt wordt een hulpverleningsplan opgesteld. Elke cliënt heeft een maatschappelijk trajectbegeleider met wie hij of zij contact heeft over het dagelijkse leven, de woonsituatie, financiën, sociale contacten en dagbesteding. Daarnaast hebben alle cliënten een juridisch trajectbegeleider die aan de hand van een zorgvuldige dossieranalyse de juridische (on)mogelijkheden in kaart brengt: legaal verblijf, doormigratie of terugkeer.

Daarnaast hebben alle cliënten een medische contactpersoon. De MOO-verpleegkundigen begeleiden cliënten bij hun medische problematiek en verwijzen door naar passende GGZ-behandeling en andere specialismen. Tevens houden zij toezicht op medicijngebruik. Het medisch traject is gericht op het bieden van een stabiele leefomgeving vanwaaruit de noodzakelijke behandeling (GGZ) geïnitieerd en afgerond kan worden. Een groot aantal van onze cliënten heeft klachten die voortvloeien uit ernstige psychiatrische ziektebeelden als PTSS, schizofrenie, psychosen, waandenkbeelden, depressie en overige angst- en stemmingsstoornissen. Veel van de cliënten hebben naast psychiatrische ook somatische problematiek, variërend van stressgerelateerde klachten tot lichamelijk letsel, slechtziendheid, HIV, hepatitis B, diabetes, kanker, sarcoïdose en gynaecologische problemen.

Cliënten hebben baat bij structuur en een normaal dag- en nachtritme om zo tot rust te komen en beter te worden. Om dit mogelijk te maken proberen we onze cliënten te stimuleren deel te nemen aan dagactiviteiten (activeringsmodules, vrijwilligerswerk, et cetera). Gezien de moeizame aansluiting bij het huidige aanbod van reguliere activering in Amsterdam, heeft MOO een eigen activeringsproject ontwikkeld. Cliënten krijgen in groepsverband op maat gemaakte modules aangeboden om zelfredzaamheid te bevorderen. Deze modules zijn gericht op zelfzorg, psycho-educatie, sociale vaardigheden en toekomst/terugkeer-oriëntatie. Onze activeringscoördinator zorgt ervoor dat voor iedereen een passende dagactiviteit wordt gevonden.

Cliënten hebben baat bij structuur

Maatwerk staat centraal in de opvang bij MOO. Dit betekent dat er met aandacht naar de individuele cliënten gekeken wordt en de begeleiding aangepast is aan de mogelijkheden, behoeften en het welzijn van de cliënt. De afronding van opvang wordt dan ook met zorg besproken en vormgegeven; een warme overdracht staat hierbij centraal. Voor MOO is een dossier niet per se afgerond als een juridisch resultaat is geboekt. De aard van de problematiek van onze cliënten maakt dat zij niet altijd terecht kunnen in reguliere opvang, zoals een AZC of een LVV. Daarom blijven mensen soms met een toegekende artikel 64 toch bij MOO wonen. Daarnaast blijkt in de praktijk dat het niet altijd mogelijk is een behandeling te kunnen afronden. Sommige mensen blijken chronisch ziek en blijvend afhankelijk van zorg. Voor hen is op dit moment nog geen oplossing voorhanden. Geen enkele andere instantie is bereid of in staat om vervangende opvang te bieden.

Er wordt met aandacht naar de individuele cliënten gekeken

Casus

Levon (geboren in 1973) is een Armeense man die met zijn (stief)moeder in 2011 uit Armenië is gevlucht. De asielaanvraag van beiden is afgewezen. Levon en moeder verblijven sinds mei 2016 bij MOO. Dit vanwege de ernstige psychiatrische problematiek van Levon. Hij is heel erg teruggetrokken, praat niet, er is sprake van zeer beperkt zelfstandig functioneren, ontremd gedrag (kan niet stoppen met eten, douchen en andere dwanghandelingen), is zeer angstig, kan niet omgaan met veranderingen, verwondt zichzelf, et cetera. Er is sprake van een zeer ernstige vorm van autisme en een onvermogen op alle terreinen om te functioneren. Er is vastgesteld dat Levon niet in staat is om welke vorm van behandeling dan ook te volgen vanwege de ernst van de problematiek. We proberen moeder zoveel mogelijk te ondersteunen bij haar mantelzorgactiviteiten; de zorg valt moeder heel erg zwaar omdat ze zelf ook medische problemen heeft.

Eind 2018 verslechtert de toestand van Levon: hij krabt en slaat zichzelf, trekt zijn gezichtsbehaaring uit en bonkt veel met zijn hoofd tegen de muur. 's Nachts slaapt hij nauwelijks. Een crisisopname van enkele maanden volgt.

In 2020 doet terugkeerorganisatie Solid Road uitgebreid onderzoek naar behandel- en opvangmogelijkheden in Armenië in samenwerking met hun lokale partner Caritas: er bestaat een door de overheid gesubsidieerde instelling die door mensenrechtenorganisaties als inhumaan gekwalificeerd wordt. Privéklinieken zijn niet toegerust op de problematiek en bestaan tevens enkel uit dagopvang en niet de geïndiceerde 24-uursopvang. De Nederlandse overheid is desondanks van opvatting dat Levon en moeder moeten terugkeren.

Eind 2022 komt moeder vrij plotseling te overlijden. Omdat Levon niet in staat is om voor zichzelf te zorgen, wordt hij overgeplaatst naar MOO-intensief waar de collega's hem zo goed mogelijk verzorgen en begeleiden in zijn rouwproces. Twee collega's van MOO gaan bezig met de voorbereidingen van een dienstreis naar Armenië om daar ter plaatse te onderzoeken of er daadwerkelijk adequate opvang voor Levon mogelijk is.

Resultaten

MOO-basis

In 2022 bood MOO-basis huisvesting en begeleiding aan **87** ongedocumenteerden. In die periode ontving MOO **14** nieuwe cliënten en zijn **13** trajecten definitief afgerond. De herkomstlanden van de cliënten zijn zeer divers, al blijft West-Afrika, net als in voorgaande jaren, oververtegenwoordigd. Het afgelopen jaar is ons opgevallen dat relatief veel cliënten afkomstig zijn uit Gambia.

Naast psychosociale begeleiding en stabilisatie beoogt MOO ook het doorbreken van illegaliteit en streeft naar een duurzame juridische oplossing. Dit houdt in dat van cliënten wordt gevraagd mee te werken aan het verwezelijken van een duurzaam perspectief (verblijf, doormigratie, terugkeer). MOO heeft hieromtrent intensief contact met betrokken behandelaar.

Het afgelopen jaar zijn **2** cliënten van MOO helaas overleden aan de gevolgen van ernstige medische aandoeningen.

Resultaten MOO-basis 2022

Aantal cliënten in opvang en begeleiding	87
Doormigratie	1
MOB	1
Terug in de rijksopvang (art. 64)	5
Terug in de rijksopvang (HASA)	10
Vergunning art. 8 EVRM	2
Vergunning asiel	9
Vergunning gezinshereniging	6
Vergunning medisch	1

MOO-intensief

In 2022 bood MOO-intensief opvang, zorg en begeleiding aan **41** zeer kwetsbare ongedocumenteerden. Van de doelgroep van MOO-intensief zijn veel cliënten onder behandeling van specialistische zorg. Op MOO-intensief wordt deze ingezette zorg adequaat gemonitord en opgevolgd door het medische team van verpleegkundigen. Voor veel cliënten geldt dat ze begeleid moeten worden naar hun afspraken en dat zij afhankelijk zijn van mantelzorg. Ook MOO-intensief biedt naast opvang en zorg juridische begeleiding gericht op een duurzaam toekomstperspectief.

Resultaten MOO-intensief 2022

Aantal cliënten in opvang en begeleiding	41
MOB	1
Terug in de rijksopvang (art. 64)	2
Terug in de rijksopvang (HASA)	5
Terugkeer	1
Vergunning art. 8 EVRM	1
Vergunning asiel	1
Vergunning mensenhandel	1

Samenwerking en ontwikkelingen in 2022

MOO heeft ook het afgelopen jaar moeten vaststellen dat er nog steeds geen oplossing is gevonden voor de groep ongedocumenteerden voor wie geldt dat zij een lange geschiedenis in de GGZ en met justitie hebben. Voor alle partners is duidelijk dat er voor hen geen perspectief op legaal verblijf is, maar ook terugkeer om diverse redenen niet kan worden gerealiseerd. Deze cliënten worden met enige regelmaat voor langere tijd klinisch opgenomen; er is veelal sprake van ernstige, chronische problematiek. MOO constateert dat deze groep steeds weer 'rondgepompt' wordt of langdurig bij haar in de opvang verblijft. MOO had in 2022 in totaal 8 cliënten die al langer dan 5 jaar in haar opvang verblijven.

MOO heeft het afgelopen jaar intensief samengewerkt met het Ministerie van Justitie en Veiligheid, CTP Veldzicht, IND, DT&V en de LVV-gemeenten om te komen tot een goede aanpak en een sluitende oplossing voor ongedocumenteerden met dusdanig ernstige medische/psychiatrische problematiek dat opvang binnen de reguliere LVV geen optie is. Het gezamenlijke doel is om tot een sluitend landelijk aanbod van passende opvang en begeleiding te komen.

Onderstaande vragen zijn ook het afgelopen jaar nog niet beantwoord:

- 1 Op welke wijze moet - binnen een landelijk dekkend systeem - de casuïstiekbespreking vorm krijgen?
- 2 Wie is eindverantwoordelijk voor het traject dat als doel heeft een duurzame oplossing te creëren?
- 3 Hoe gaan we een structurele oplossing voor de groep langdurig verblijvenden met ernstige, chronische problematiek organiseren?

Samen met de DT&V heeft MOO getracht de terugkeermogelijkheden voor onze cliënten zorgvuldig en gedetailleerd in kaart te brengen. Het blijft problematisch om voor cliënten een concreet en gedetailleerd terugkeerplan op te stellen. Ten eerste is een groot deel van onze cliënten afhankelijk van specialistische behandeling en mantelzorg. Vaak blijft onduidelijk of deze in het land van herkomst überhaupt aanwezig is en zo ja, of deze voor de individuele cliënt toegankelijk is.

Daarnaast vormt de AVG een belemmering: binnen de medische wereld bestaat steeds meer terughoudendheid als het gaat om het delen van medische informatie, ook als dit alleen maar in het belang van cliënt aangewend zal worden. Hierdoor ontbreekt belangrijke medische informatie, waardoor er geen zorgvuldig en compleet onderzoek kan worden gedaan naar de beschikbaarheid van noodzakelijke medische zorg in het land van herkomst.

Er is nog steeds geen oplossing gevonden voor de groep ongedocumenteerden voor wie geldt dat zij een lange geschiedenis in de GGZ en met justitie hebben

Werkbezoek staatssecretaris

Op 20 april 2022 heeft staatssecretaris Eric van der Burg een werkbezoek gebracht aan MOO. Tijdens dit bezoek heeft hij zich uitgebreid op de hoogte laten stellen van onze werkzaamheden. Ook is gesproken over de door ons ervaren knelpunten als het gaat om het vinden van een structurele oplossing voor de groep chronisch ernstig zieke ongedocumenteerden. De staatssecretaris liet ons weten overtuigd te zijn van nut en noodzaak van het bestaan van onze organisatie. Om die reden zegde hij toe zijn best te zullen doen om te zoeken naar een structurelere vorm van financiering. Eind 2022 is duidelijk geworden dat MOO voor de komende vier jaar gefinancierd zal worden door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

COPPA

MOO was ook in 2022 trekker en voorzitter van het Casuïstiekoverleg Ongedocumenteerden met Psychische Problemen Amsterdam (COPPA). In het COPPA werkt MOO samen met de DT&V, IND, GGD, MOH en de gemeente Amsterdam om per cliënt een helder en realistisch plan op te stellen, gericht op een gezamenlijke aanpak. Nog steeds is een van de belangrijkste knelpunten voor onze cliënten die terugkeer willen overwegen dat zij eerst zekerheid willen over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg, behandeling en medicijnen. Binnen het COPPA bestaat vaak consensus over welke zaken zodanig ernstig zijn dat er een oplossing voor moet worden gevonden binnen Nederland.

Op de foto, van links naar rechts: Staatssecretaris Eric van der Burg, Alice Beldman (manager MOO), Thirza Kunnen (destijds stagiaire), Yohana Gebrekidan (maatschappelijk trajectbegeleider MOO), Anne Graumans (Raad van Advies MOO).

Terugkeer

MOO heeft de afgelopen jaren getracht om zicht te krijgen op de belemmeringen bij terugkeer voor cliënten voor wie duidelijk is dat er geen enkel juridisch perspectief in Nederland is. Cliënten hebben grote behoefte aan antwoorden op concrete vragen als: waar kan ik wonen? Waar kan ik van leven? Hoe kom ik aan de noodzakelijke medicijnen en behandeling? De verwachting was dat met heldere antwoorden de keuze om terug te keren reëler wordt. MOO heeft getracht hierin een actieve rol te vervullen door de verschillende individuele zaken intensief te begeleiden.

MOO heeft echter moeten constateren dat ook in 2022 de verschillende terugkeerdiensten en -organisaties nauwelijks antwoorden hebben op eerdergenoemde vragen. Voor de ernstig zieke doelgroep van MOO blijft het organiseren van terugkeer heel erg lastig. Kennis over behandelmogelijkheden in landen van herkomst is bij de partners onvoldoende aanwezig en concrete informatie over toegang tot medicatie en behandeling is nauwelijks te verkrijgen. Om die reden heeft MOO eind 2022 het initiatief genomen om een aantal dienstreizen naar landen van herkomst te organiseren. Twee medewerkers van MOO zullen afreizen naar Armenië en Sierra Leone om daar ter plaatse onderzoek in te stellen naar de behandelmogelijkheden voor onze Armeense en Sierra Leoneese cliënten.

Cliënten hebben grote behoefte aan antwoorden op concrete vragen

Voornemens voor 2023

- **MOO hoopt met de geplande dienstreizen** concrete informatie te verzamelen over de aanwezigheid en toegankelijkheid van medische zorg. Deze informatie zal gedeeld worden met betrokken cliënten en alle relevante partners. MOO hoopt hiermee bij te kunnen dragen aan een concretere invulling van terugkeerplannen.
- **MOO zal ook dit jaar aandacht blijven vragen** voor de kwetsbare positie van de groep ernstig chronisch zieke ongedocumenteerden. MOO blijft de noodzaak van oplossingen op maat bepleiten. Noodzakelijk daarvoor is het creëren van juridische ruimte, zoals de herinvoering van de discretionaire bevoegdheid.
- **MOO zal zich ook het komende jaar inspannen** om de belemmeringen bij terugkeer zoveel mogelijk weg te nemen voor haar individuele cliënten. Daarnaast zal MOO samen met de partners verder gaan met de ontwikkeling van een terugkeermethodiek voor ernstig zieke ongedocumenteerden. De uitkomsten van de verschillende dienstreizen zal hierbij betrokken worden.

MOO zal ook dit jaar aandacht blijven vragen voor de kwetsbare positie van de groep ernstig chronisch zieke ongedocumenteerden

Wij zorgen voor mensen, want geen mens is illegaal

VII Raad van Toezicht

Meebouwen aan ASKV

Het maatschappelijk klimaat maakt het onze cliënten, ongedocumenteerden, niet eenvoudig om hun leven te leiden. Er gaat geen dag voorbij of de kranten schrijven over migranten en vluchtelingen. Vaak ook in weinig vleide bewoordingen. Elke keer als ik zo'n stuk lees, weet ik weer waarom het ASKV doet wat het doet. Wij zorgen voor mensen, want geen mens is illegaal.

Samen met de andere toezichthouders Jos Rutten, Gianni da Costa, Margriet Jongerius en Marq van Wijngaarden, kijken we terug op een enerverend jaar bij ASKV. In post-coronatijd kwam de dienstverlening weer volledig op gang. Het was fijn om weer mensen te mogen ontvangen. Zeker op een nieuwe locatie. De juridische en maatschappelijke hulpverlening verhuisden samen naar een nieuwe locatie in Amsterdam Nieuw-West: Ru Paré. Dit was ooit een basisschool. Nu een community met tientallen organisaties en initiatieven.

Na enige jaren van voorbereiding zijn er nieuwe statuten en een bestuursstructuur. Het ASKV gaat verder met een Raad van Toezicht. Het was ook een jaar van personele wisselingen. De voorzitter van het bestuur Frank van Haren en secretaris Katrien de Klein verlieten na jaren trouwe dienst hun post. Nieuwe leden Margriet Jongerius en Marq van Wijngaarden kwamen ons versterken. Aan het einde van het jaar namen we afscheid van algemeen coördinator Anne van Schaik, die ik nogmaals hartelijk wil danken voor de inzet. Tijdens de sabbatical van Anne heeft interim coördinator Carolien de Jong waargenomen: dank Carolien! Aan het einde van 2022 begroetten we directeur-bestuurder Erik Rouw.

Een verdere professionaliseringslag is in gang gezet. Trots zijn we op de flexibiliteit van alle medewerkers, stagiairs en vrijwilligers. Onze dank spreek ik dan vooral aan hen uit. Zij zorgen voor de uitstekende dienstverlening en bouwen mee aan een steeds professioneler ASKV. We kijken uit naar de verdere samenwerking komend jaar.

Mijn diepe respect voor al die medewerkers die tijdens alle veranderingen gewoon de dienstverlening aan onze cliënten op peil hielden. Rest mij nog u, donateurs, subsidiegevers en fondsbeheerders, te danken voor de steun die we het afgelopen jaar mochten ontvangen.

Judith Sargentini, voorzitter van Raad van Toezicht

Trots zijn we op de flexibiliteit van alle medewerkers, stagiairs en vrijwilligers

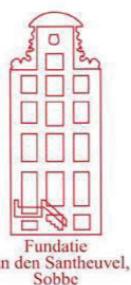
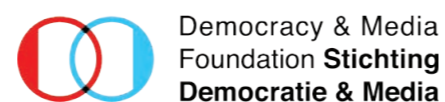
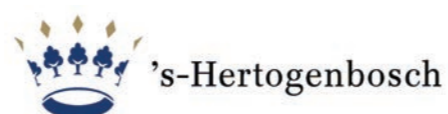
Dankwoord

Dankzij de bijdragen van donateurs, organisaties en instellingen kunnen wij mensen die ongedocumenteerd zijn helpen.

Wij zijn u daar zeer dankbaar voor!

Gemeente Utrecht

Colofon

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen biedt al meer dan dertig jaar zowel juridische als maatschappelijke hulpverlening aan mensen die ongedocumenteerd zijn.

Daarnaast zorgt de organisatie ook voor opvang, psychosociale en medische begeleiding, cursussen en praktijkleertrajecten. Bovendien werkt de organisatie aan een rechtvaardiger beleid voor ongedocumenteerden via campagnes, onderzoek en lobby. Ook signaleert ASKV/Steunpunt Vluchtelingen landelijke trends en problemen, en brengt deze onder de aandacht van beleidsmakers, geïnteresseerden en belanghebbenden.

Fotografie: Robin Alysha Clemens, Betül Ellialtioglu/Framer Framed, Catharina Gerritsen, Wesley Tingey/Unsplash *Fotografie cover:* Catharina Gerritsen
Redactie: Kim Chaigneau, Katrien de Klein *Vormgeving:* Wietske Rodenhuis

©2023 ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

Chris Lebeaustraat 4
1062 DC Amsterdam

Tel: 020 627 2408
www.askv.nl

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen
Chris Lebeastraat 4
1062 DC Amsterdam

Wil je op de hoogte blijven? Volg ons dan op [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Twitter](#) of [Instagram](#).
Of abonneer je op onze [nieuwsbrief](#).